O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O`RTA MAXSUS TA`LIM VAZIRLIGI

MIRZO ULUG`BEK NOMIDAGI O`ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

RO`YXATGA OLINDI	**TASDIQLAYMAN**
BD 5230/00423	**Mirzo Ulug`bek nomidagi O`zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali kengashi raisi**
"29" 06 2022 yil	**O. Turakulov** ________
	"__" ______ 202_ yil

SOLIQ VA SOLIQQA TORTISH
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	200000 -	Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq
Ta'lim sohasi:	230000 -	Iqtisodiyot
Ta'lim yo'nalishi:	5230100 -	Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Umumiy o'quv soati	120 soat	
Ma'ruza	30 soat	(6-semestr 30 soat)
Amaliy mashg'ulot	30 soat	(6-semestr 30 soat)
Mustaqil ta'lim	60 soat	(6-semestr 60 soat)

Fan dasturi Mirzo Ulug`bek nomidagi O`zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali Kengashining 202_-yil "_" ________dagi ____-sonli buyrug`i bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchilar:

R.Xudayorov ________ O'zMUJF,"Ijtimoiy va iqtisodiy fanlar" kafedrasi katta o'qituvchisi.

To'ychiyeva N ________ O'zMUJF, "Ijtimoiy va iqtisodiy fanlar" kafedrasi assistenti

Taqrizchi:
R. Xidoyatov — JizPI "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasi dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi.

Fan dasturi "Ijtimoiy va iqtisodiy fanlar" kafedrasining 2022-yil "23" 06 dagi 1-sonli yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet uslubiy Kengashiga muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: ________ B. Nosirov

Fan dasturi "Psixologiya" fakulteti uslubiy Kengashida muhokama etilgan va filial ilmiy-uslubiy Kengashiga muhokama uchun tavsiya qilingan (2022-yil "24" 06 dagi 1 - sonli bayonnoma).

Fakultet uslubiy Kengashi raisi: ________ N. Alimov

Fan dasturi filial ilmiy-uslubiy Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (202_-yil "25" 06 dagi 1 - sonli bayonnoma).

Filial ilmiy-uslubiy Kengashi raisi: ________ R. Abduraxmanov

Fan/modul kodi HDIB304	O`quv yili 2022-2023	Semestr 5	ECTS – Kreditlar 4
Fan /modul turi Qo`shimcha	Ta'lim tili O`zbek		Xaftadagi dars soatlari 4

	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari	Mustaqil ta'lim	Jami yuklama
1.	Soliq va soliqqa tortish	60	60	120

2\. **I. FANNING MAZMUNI**

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarni O`zbekiston Respublikasining soliq va soliqqa tortish tizimi bilan yaqindan tanishtirib, ularning iqtisodiy bilimlarini chuqurlashtirish, amaliy qo`llay olish ko`nikmalarini hosil qilishga qaratilgandir.

Fanning vazifasi – talabalarni soliq turlarini, soliq ob`ektlari, sub'ektlari, soliqni hisoblash yo'llarini, uni undirish usullari, imtiyozlari, soliq organlariga hisob-kitoblarni taqdim etish tartibi, hisoblanayotgan soliqlarni buxgalteriya hisobida aks ettirilishini o'rgatishdan iboratdir.

"Soliq va soliqqa tortish" fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida *talaba*:

-soliqlarning funksiyalari va vazifalari;
-soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarning guruhlanishi;
-soliqlar va soliqqa tortish tizimi, ular amal qilish xususiyatlari;
-Respublika soliq tizimida soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar;
-O'zbekiston Respublikasi soliq qonunchiligi asoslari;
-soliq stavkalarining joriy etilishi;
-soliq imtiyozlari;
-soliqlarning budjet daromadlari tarkibida tutgan o'rni va salmog'i;
-jismoniy va yuridik shaxslardan olinadigan soliqlar tarkibi;
-soliq to'lovchi sub'ektlarning huquqlari, majburiyatlari va javobgarligi;
-soliq to'lovchilarni Davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi;
-soliqlarni hisoblash usullari va to'lash tartiblari haqida ***tasavvurga ega bo'lishi;***
soliq elementlari va ularning tarkibini;
-soliq sub'ektlari tarkibi va ularning guruhlanishini;
-soliq ob'ektlari va ularning tashkiliy tuzilishini;

-soliqqa tortiladigan baza va uni aniqlash usullarini;
-soliq stavkalari va ularning tabaqalanishini;
-soliq imtiyozlari va ularning guruhlanishini;
-soliqlar va majburiy to'lovlarni hisoblash usullarini;
-soliqlar va majburiy to'lovlar bo'yicha hisob-kitoblarni topshirish muddatlarini ***bilishi va ulardan foydalana olishi;***
-yuridik shaxslardan olinadigan foyda solig'ini hisoblash;
-mikrofirma va kichik korxonalarni soliqqa tortish;
-savdo va umumiy ovqatlanish korxonalarini soliqqa tortish;
-qishloq xo'jaligi tovar ishlab chiqaruvchilarini soliqqa tortish;
-tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchilardan olinadigan qat'iy soliqni hisoblash;
-qo'shilgan qiymat solig'ini undirish;
-aksiz solig'ini hisoblash;
-yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliqni undirish;
-jismoniy shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliqni hisoblash;
-yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'ini hisoblash;
-jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'ini hisoblash;
-jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'ini hisoblash;
-suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliqni hisoblash;
-yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliqni undirish;
-mahalliy yig'imlar va ularni undirish;
-ijtimoiy soliqni hisoblash ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.***

II. ASOSIY NAZARIY QISM (MA'RUZA MASHG'ULOTLARI)

1-mavzu. "Soliqlar va soliqqa tortish" faniga kirish

"Soliqlar va soliqqa tortish" fanining maqsadi, predmeti va vazifalari. Fanning amaldagi soliqlar va soliqqa tortish tizimi bilan tanishtirishga qaratilganligi. Fanning asosiy maqsadi soliq turlari, soliqlarga tenglashtirilgan to'lovlar va ularning o'ziga xos jihatlari bo'yicha talabalarda ko'nikmalar hosil qilishdan iborat ekanligi.

Mazkur fanni o'rganish jarayonida turli pedagogik texnologiyalardan faol usul, prezentatsiya, ishbilarmon o'yinlar, aqliy hujum va boshqa usullardan foydalanish. Shu bilan bir qatorda tahlil va sintez, statistik jadvallar orqali fanning asosiy mohiyatini ifoda etib berish.

Soliq tizimi va soliqqa tortish tizimi, ularning amal qilish

xususiyatlari. O'zbekiston soliq tizimida amalda bo'lgan soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida soliqlar va va boshqa majburiy to'lovlarning budjet daromadlaridagi salmog'i hamda ularning o'zgarish sabablari. Soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar: iqtisodiy mohiyatiga ko'ra guruhlanishi; budjetga tushishiga ko'ra guruhlanishi; soliq to'lovchilari nuqtai nazaridan guruhlanishi.

Yuridik shaxslardan undiriladigan soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar tarkibi. Jismoniy shaxslarning soliqli to'lovlariga tavsif. Soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarnihisoblash hamda budjetga to'lashda soliq to'lovchi sub'ektlarning huquqlari, majburiyatlari va javobgarligi. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar ustidan soliq organlarining nazorati. Muddatida bajarilmagan
soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar bo'yicha soliq majburiyatlarini bajarish usullari.

2-mavzu. Foyda solig'i

Foyda solig'ining iqtisodiy mohiyati. Iqtisodiyotni moderniza-siyalash sharoitida foyda solig'ining budjet daromadlarida tutgan o'rni. Foyda solig'ini undirishda qo'llaniladigan me'yoriy hujjatlar tarkibi. Foyda solig'ito'lovchilari tarkibi. Soliqqa tortish maqsadida yuridik shaxs
rekvizitlari. Foyda solig'ining soliq solish ob'ekti. Soliqqa tortiladigan daromadni aniqlash. Yuridik shaxslarning jamidaromadlari tarkibi. Jami daromadlar tarkibining tuzilishi: mahsulot (ishlar, xizmatlar) sotilishidan keladigan tushum; asosiyvositalar, nomoddiy aktivlar, qimmatli qog'ozlar, intellektual mulk ob'ektlari, materiallar va boshqa aktivlarni sotishdan keladigan daromad; foiz ko'rinishidagi daromad; dividendlar; bepul olingan mol-mulklar; mol-mulkni ijaraga berishdan olingan daromadlar; royalti; tekin moliyaviy yordam; da'vo muddati o'tib ketgan kreditorlik va deponentlik qarzlarini hisobdan chiqarishdan olingan daromadlar va hokazolar.
Jami daromaddan chegirmalar. Foyda solig'i bo'yicha imtiyozlar. Foyda solig'ini hisoblash va to'lash muddatlari. Foyda solig'i bo'yicha davlat soliq xizmati organlarining nazorati.

3-mavzu. Aylanmadan olinadigan soliq

Aylanmadan olinadigan soliqning soliq amaliyotiga tatbiq

etilishi. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida aylanmadan olinadigan soliqning iqtisodiy ahamiyati. Aylanmadan soliq va uning amal qilish jarayoni. Aylanmadan soliqni to'lovchilari. Aylanmadan soliqning soliq ob'ekti. Yalpi tushum va uning tarkibi: mahsulotlar (ishlar, xizmatlar) sotilishidan tushum; asosiy faoliyatdan boshqa daromadlar; moliyaviy faoliyatdan daromadlar; favqulodda daromadlar. Aylanmadan soliq
stavkalarining tabaqalanish mezonlari. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida aylanmadan soliq bo'yicha taqdim etilgan imtiyozlar va preferensiyalar. Aylanmadan soliqni hisoblash va to'lash tartibi. Aylanmadan soliq bo'yicha hisob-kitoblarni topshirish muddatlari.

4-mavzu. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i

Jismoniy shaxslarning daromadlaridan olinadigan soliq va uning o'ziga xosligi. Jismoniy shaxslarning daromadlaridan olinadigan soliq ob'ekti. Jismoniy shaxslarning jami yillik daromadlari. Jami yillik daromad tarkibi: mehnatga haq to'lash shaklida olinadigan daromadlar; jismoniy shaxslarning mulkiy daromadlari; moddiy naf tarzidagi daromadlar va boshqadaromadlar.

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida jismoniy shaxslarning daromadlaridan olinadigan soliqning stavkasi. Jismoniy shaxslarning daromadlaridan olinadigan soliq bo'yicha imtiyozlar. Soliq imtiyozlari tarkibi: soliq solinmaydigan daromadlar; jismoniy shaxslarni soliq solishdan ozod etish; ayrim toifadagi soliq to'lovchilarning jami daromadini kamaytirish. Jismoniy shaxslarning daromadlaridan olinadigan soliqni hisoblash tartibi. Jismoniy shaxslarning daromadlaridan olinadigan soliqni to'lov manbaida ushlab qolish. Deklaratsiya tushunchasi va uni joriy qilish sabablari. Jismoniy shaxslarning deklaratsiyaga kiritiladigan daromadlari tarkibi. Deklaratsiyani to'ldirish va soliq organlariga topshirish tartibi hamda muddati. Deklaratsiyani muddatida topshirmagan jismoniy shaxslarga nisbatan qo'llaniladigan jarimalar. Deklaratsiya bo'yicha qo'shimcha
hisoblanadigan soliq summasini budjetga to'lash muddati.

5-mavzu. Qo'shilgan qiymat solig'i

O'zbekistonda qo'shilgan qiymat solig'i joriy qilinishining

iqtisodiy sabablari va ahamiyati. Qo'shilgan qiymat solig'i to'lovchilari tarkibi. Qo'shilgan qiymat solig'ining soliq solish ob'ekti. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida soliq ob'ektining tarkibi: tovarlar (ishlar, xizmatlar)ning sotilishi bo'yicha aylanmalari; tovarlarning importi bo'yicha aylanmalar.Soliq solinadigan aylanma tarkibi: tovarning realizatsiyasi bo'yicha aylanma; ishlarning realizatsiyasi bo'yicha aylanma; xizmatlarning realizatsiyasi bo'yicha aylanma. Soliq solinadigan aylanmani aniqlash. Soliq solinadigan aylanmani tuzatish. Soliq solinadigan aylanma miqdoriga kiritilmaydigan aylanmalar. Qo'shilgan qiymat solig'ining stavkasi.

Qo'shilgan qiymat solig'ini to'lash va hisob-kitoblarni taqdim etish muddatlari. Import qilinadigan ishlar va xizmatlarga qo'shilgan qiymat solig'i. Import qilinadigan ishlar va xizmatlarga qo'shilgan qiymat solig'i bo'yicha imtiyozlar. Import qilinadigan ishlar va xizmatlarga qo'shilgan qiymat solig'ini to'lash tartibi. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qo'shilgan qiymat solig'i bo'yicha mavjud muammolar.

6-mavzu. Aksiz solig'i

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida aksiz solig'i va uning soliq tizimida tutgan o'rni. O'zbekiston Respublikasi hududida ishlab chiqarilgan tovarlar uchun aksiz solig'i. Aksiz solig'i to'lovchilarining tarkibi. Aksiz solig'ining soliqqa tortish ob'ekti. Soliq ob'ekti tarkibi: qat'iy soliq stavkalaribelgilangan mahsulotlar bo'yicha sotilgan mahsulot hajmiga nisbatan naturadagi ifodasi; o'z ichiga aksiz solig'ini olgan qo'shilgan qiymat solig'ini hisobga olmagan holda yuklab jo'natilgan tovar qiymati. O'zbekiston Respublikasida ishlab chiqarilgan mahsulotlarga aksiz solig'i stavkalari. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida O'zbekiston Respublikasiga import qilinadigan aksizosti mahsulotlariga qo'llaniladigan soliq stavkalari. Aksiz solig'ini hisoblash tartibi. Aksiz solig'ini hisobga olish. Aksiz solig'ini to'lash muddatlari. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida import qilinadigan aksizost mahsulotlari-dan soliq undirish tartibi. Aksiz markalari va ularni qo'llash tartibi. Aksizmarkalari bo'yicha xarajatlarni hisobga olish.

7-mavzu. Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida O'zbekiston Respublikasi soliq tizimiga mol-mulk solig'ining joriy etilishi va uning iqtisodiy mohiyati. Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliqning huquqiy asoslari. Mol-mulk solig'i to'lovchilari tarkibi. Mol-mulk bo'yicha soliqqa tortiladigan ob'ekt. Soliqqa tortiladigan mol-mulk bo'yicha o'rtacha qoldiq qiymatnianiqlash uslubiyati. Soliq stavkalari va ularning tabaqalanishi. Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq bo'yicha imtiyozlar. Yuridik shaxslarning mol-mulkiga soliqni hisoblash va to'lash muddatlari.

8-mavzu. Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i va uning ahamiyati.Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i bo'yicha ishlabchiqilgan me'yoriy hujjatlar. Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'ining stavkalari va imtiyozlar. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'ini undirish tartibi. Jismoniy shaxslar olinadiganmol-mulk solig'i to'lash muddatlari.

9-mavzu. Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'i

Yer solig'i joriy etilishining asosiy sabablari. Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'ini to'lovchilar tarkibi. Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'ining soliq solish ob'ekti. Iqtisodiyotni moderni-zatsiyalash sharoitida yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'i stavkalari. Soliq stavkalarining guruhlanishi: jamoa qishloq xo'jalik sug'oriladigan yerlaridan foydalanganlik uchun soliq stavkalari; lalmikor ekinzorlar, bo'z yerlar va ko'p yillik ko'chatzorlardan foydalanganlik uchun soliq stavkalari; qishloq xo'jaligi va o'rmon xo'jaligi ishlab chiqarishida foydalaniladigan boshqa yerlardan foydalanganlik uchun soliq stavkalari; Toshkent shahar yeruchastkalaridan foydalanganlik uchun soliq stavkalari; shahar va qo'rg'on-larda yer uchastkalaridan foydalanganlik uchun soliq stavkalari; korxona, muassasalar va tashkilotlardan qishloq joylarda joylashgan yer uchastka-laridan foydalanganlik uchun soliq stavkalari; qishloq joylarda joylash-gan yer

uchastkalaridanfoydalanganlik uchun soliq stavkalari.

10-mavzu. Jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'i

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'i va uning iqtisodiy ahamiyati. Yer uchastkalarini ijaraga olish va mulk huquqi. Jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'ini to'lovchilari. Jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'ining ob'ekti. Yer solig'i bo'yicha jismoniy shaxslarga beriladigan imtiyozlar.Jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'i stavkalari va ularning tabaqalanishi. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida yer solig'ini hisoblash va uni budjetga undirish tartibi. Jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'ini to'lash muddatlari.

11-mavzu. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq

Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq va uning joriy etilish sabablari. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliqni undirishning huquqiy asoslari.

Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliqning ob'ekti va uni aniqlash tartibi. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliqning stavkalari. Soliq stavkalarining tabaqalanishi: yer usti suv resurslari manbalari bo'yicha; yer osti suv resurslari manbalari bo'yicha. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq bo'yicha imtiyozlar tarkibi. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliqni hisoblash tartibi va budjetga to'lash muddatlari. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq bo'yicha soliq hisob-kitoblarini topshirish muddatlari.

12-mavzu. Yer qa'ridan foydalanuvchilar uchun soliq

Yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliqning o'ziga xos xususiyatlari. Yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliqning to'lovchilar tarkibi.Iqtisodiyot-ni modernizatsiyalash sharoitida yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliq-ning ob'ekti. Yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliqning stavkalari va ularning tabaqalanishi. Yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliq bo'yicha imtiyozlar va ularning qo'llanilish tartibi. Soliqni hisoblash va budjetga o'tkazish muddati. Yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliq bo'yicha hisob-kitoblarni topshirish muddatlari. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida soliq hisobini yuritish va uni buxgalteriyada

rasmiylashtirish.

13-mavzu. Ijtimoiy soliq va mahalliy yig'imlar

Ijtimoiy soliq va uning mohiyati. Soliq to'lovchilar va soliq solish ob'ekti. Soliq solinadigan baza. Imtiyozlar. Soliq davri. Hisobot davri. Ijtimoiy soliq hisoblash hamda to'lash tartibi. Ijtimoiy soliq mablag'la-ri taqsimlanishi. Ijtimoiy soliq bo'yicha soliq hisoboti shakllarini to'ldirish tartibi. Avtotransport yig'imlari. Avtotransport yig'imlari-ning turlari, to'lovchilar, soliq solish ob'ekti va bazasi. Yig'imlar stav-kasi, imtiyozlar va yig'imlarni to'lash tartibi.Mahalliy yig'imlar va ular-ning amal qilish xususiyatlari. Mahalliy yig'imlar va ularning mahalliy budjetlarni shakllantirishdagi o'rni. Mahalliy yig'imlarni to'lovchilar tarkibi. Mahalliy yig'imlarni hisoblash va to'lash tartibi. Patta haqi to'lovlari. Patta to'lovi miqdori va uni belgilash tartibi. Patta to'lovla-ridan hosil bo'lgan mablag'lardan foydalanish jarayoni. Mahalliy budjet daromadlarini shakllantirishda yig'imlarning ahamiyatini oshirish.

14-mavzu. Elektron hisobot va uni jo'natish tartibi

Hisobotlarni elektron ko'rinishda topshirishning zarurligi, joriy etilishi va me'yoriy huquqiy asoslari. Elektron raqamli imzo (ERI). Elektron raqamli imzoni olish tartibi. "Soliq to'lovchilarga interaktiv xizmatlar" tizimi ("Shaxsiy kabinet")ga kirish paytida ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagima'lumotlar oynasi. Elektron hisobotlarni tuzish tartibi.

Elektron hisobotlarni jo'natish tartibi. Hisobotlarni tekshirish va xatolarni tuzatish tartibi. Hisobotning o'z vaqtida topshirilganligi va soliq inspektori tomonidan imzolangani to'g'risidagi ma'lumotni olish tartibi.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo`yicha ko`rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlarda ma'ruzada bayon qilingan nazariy bilimlarni mustahkamlash, fan bo'yicha olingan bilimlarni kengaytirish va chuqurlashtirish, talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish va bilish qobiliyatlarini o'stirish, nazariy o'qitish jarayonida egallangan bilimlarning amaliyotga tadbiq etilishiga alohida e'tibor qaratiladi.

Tavsiya etilgan adabiyotlar ma'lumotlari yordamida mavzuga oid bilimlarni mustahkamlash va ko'nikmalar shakllnishiga erishish ko'zda tutiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyaning interfaol usullari yordamida o'tkazilgan amaliy mashg'ulotlaridan asosiy maqsad – talabalarning faol ishlashi va mustaqil fikrlashi, o'zini o'zi baholash va boshqalarning fikrlarini hurmat qilish, mustaqil ishlash hamda guruhda ishlash ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.

Amaliy mashg'ulotlar uchun tavsiya etilgan mavzular:

1-mavzu. "Soliqlar va soliqqa tortish" faniga kirish
2-mavzu. Foyda solig'i
3-mavzu. Aylanmadan olinadigan soliq
4-mavzu. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i
5-mavzu. Qo'shilgan qiymat solig'i
6-mavzu. Aksiz solig'i
7-mavzu. Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq
8-mavzu. Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i
9-mavzu. Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'i
10-mavzu. Jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'i
11-mavzu. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq
12-mavzu. Yer qa'ridan foydalanuvchilar uchun soliq
13-mavzu. Ijtimoiy soliq va mahalliy yig'imlar
14-mavzu. Elektron hisobot va uni jo'natish tartibi

Amaliy mashgulotlar multimedia qurulmalari bilan jixozlangan auditoriyada bir akademik guruxga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.

Mustaqil ta'lim ma'ruza, seminar(amaliy, laboratoriya) *(Izoh: o`quv reja asosida keltiriladi)* mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rishdan tashqari fan dasturida ko'rsatilmagan, ammo fan bo'yicha talabaning bilim doirasini kengaytiruvchi qo'shimcha mavzular doirasida berilgan topshiriqlarni o'z ichiga oladi.

Mustaqil ta'lim quyidagi shakllarda tashkil etish tavsiya

etiladi:

- mavzular ni normativ-huquqiy hujjatlar va o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish;
- mavzular bo'yicha referat tayyorlash;
- seminar va amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish;
- ilmiy maqola va tezislarni tayyorlash;
- fanning dolzarb muammolarini qamrab oluvchi loyihalar tayyorlash;
- nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash;
- amaliyotdagi mavjud muammolarning yechimini topish;
- o'rganilayotgan mavzu bo'yicha asosiy ilmiy adabiyotlarga annotatsiya yozish va boshqalar.

Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni, o'qitishning interfaol usullarini qo'llash talaba tomondan mustaqil tanlanadi. Talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etish tizimli tarzda, ya'ni uzluksiz va uzviy ravishda amalga oshiriladi. Talaba olgan nazariy bilimini mustahkamlash, shu bilan birga navbatdagi yangi mavzuni puxta o'zlashtirishi uchun mustaqil ravishda tayyorgarlik ko'rishi kerak.

Mustaqil ish uchun tavsiya etilgan mavzular

1. Yuridik va jismoniy shaxslarni soliqqa tortishni o'ziga xos o'xshashlik hamda farqli jihatlari.
2. Yuridik shaxslar to'laydigan soliqlarga umumiy tavsifnoma.
3. Foyda solig'ini hisoblash va budjetga undirish tartibi.
4. O'zbekistonda mol-mulkni soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari.
5. Davlat budjeti daromadlarini shakllantirishda soliqlarning tutgan o'rni va ahamiyati.
6. Jismoniy shaxslar mol-mulkiga solinadigan soliqning o'ziga xos xususiyatlari.
7. Yuridik shaxslardan undiriladigan yer solig'i va uni soliq tizimida tutgan o'rni.
8.Yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliq va uning stavkalarini belgilash mezonlari.
9.Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliqni undirish tartibini takomillashtirish.

10. Aksiz solig'ini hisoblash va budjetga o'tkazish tartibi.
11. Jismoniy shaxslarning mol-mulkidan olinadigan soliqni hisoblash va budjetga o'tkazish tartibi.
12. Qo'shilgan qiymat solig'ini hisoblash va hisob-kitoblarni taqdim qilish jarayoni.
13. Aylanmadan olinadigan soliqning ahamiyati.
14. Foyda solig'i va uning korxonalar moliya-xo'jalik faoliyatiga ta'siri.
15.Savdo va umumiy ovqatlanish korxonalarini soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari.
16. Tijorat banklarini soliqqa tortish uslubiyati va uning o'ziga xos xususiyatlari.
17. O'zbekiston Respublikasida mahalliy soliqlar va yig'imlarning amal qilish mexanizmi.
18. O'zbekiston Respublikasida umumdavlat soliqlarining amal qilish mexanizmi.
19.Yuridik shaxslardan undiriladigan umumdavlat soliqlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari.
20. Jismoniy shaxslardan undiriladigan mahalliy soliqlar va yig'imlar hamda ularni takomillashtirish.
21.Yuridik shaxslardan olinadigan egri soliqlar va ularning korxonalar moliya-xo'jalik faoliyatiga ta'siri.
22. Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida soliq siyosatining asosiy yo'nalishlari va uni o'ziga xos xususiyatlari.
23. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i va uni undirish tartibi.
24. Soliq yukini aniqlash tartibi va uni maqbullashtirish yo'llari.
25. O'zbekiston Respublikasi soliq tizimining taraqqiy etgan davlatlar soliq tizimi bilan solishtirma tahlili.
26. Foyda solig'i bo'yicha imtiyozlarni ishlab chiqarishni rivojlantirishga bo'lgan ta'siri.
27. O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti daromadlari tarkibida soliqlarning tutgan o'rni va ahamiyati.
28. Soliqqa tortish jarayonida deklaratsiyalash usuli, uning o'ziga xos xususiyatlari.
29. Soliq amaliyotida moliyaviy jazo choralarini qo'llash tartiblari.
30. Foyda solig'i bazasini aniqlash usullari, soliqni hisoblash va to'lash tartiblari.

	31.Soliqlar va yig'imlar bo'yicha boqimandalarni undirish mexanizmini takomillashtirish. 32. Yuridik shaxslardan olinadigan resurs soliqlari va ularning korxona-lar moliya-xo'jalik faoliyatiga ta'siri. 33.Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida soliqlarning kichik korxona-larni rag'batlantirishdagi rolini oshirish masalalari. 34.Yuridik shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i va uning o'ziga xos xususiyatlari. 35.Aksiz osti tovarlarini belgilash va ularni soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari. 36. O'zbekistonda qo'shilgan qiymat solig'ini joriy qilishning iqtisodiy sabablari. 37. Jismoniy shaxslardan undiriladigan yer solig'i, uni hisoblash va budjetga undirish. 38. Jismoniy shaxslarning tadbirkorlik faoliyatidan olinadigan daromad-larini soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari. 39. Jismoniy shaxslardan olinadigan soliqlarni undirish tartibini takomillashtirish. 40. Savdo va umumiy ovqatlanish korxonalaridan aylanmadan olinadigan soliqni undirish mexanizmi. 41. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qo'shilgan qiymat solig'ini undirish mexanizmi. 42. Yakka tartibda tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi jismoniy shaxslarning daromadlaridan soliq undirish tartibini takomillashtirish. 43. Egri soliqlar va ularni ishlab chiqarish samaradorligiga ta'sirining tahlili. 44.O'zbekiston Respublikasida soliqlarni undirish usullari va ulardan foydalanishning tahlili. 45.Mahalliy yig'imlarni joriy etish va ularni undirish mexanizmini takomillashtirish. 46. Soliq imtiyozlari va budjet daromadlari o'rtasidagi uzviylikni takomillashtirish. 47. Soliq to'lovchilarning budjet oldidagi qarzlari va uni kamaytirish yo'llari. 48. Yuridik shaxslardan olinadigan egri soliqlarni undirish mexanizmi.

3.	**Fan o'qitilishining natijalari.** Fan bo'yicha talabalarning bilim ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qoyiladi: -soliqlarning funksiyalari va vazifalari; -soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarning guruhlanishi; -soliqlar va soliqqa tortish tizimi, ular amal qilish xususiyatlari; -Respublika soliq tizimida soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar; -O'zbekiston Respublikasi soliq qonunchiligi asoslari; -soliq stavkalarining joriy etilishi; -soliq imtiyozlari; -soliqlarning budjet daromadlari tarkibida tutgan o'rni va salmog'i; -jismoniy va yuridik shaxslardan olinadigan soliqlar tarkibi; -soliq to'lovchi sub'ektlarning huquqlari, majburiyatlari va javobgarligi; -soliq to'lovchilarni Davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi; -soliqlarni hisoblash usullari va to'lash tartiblari haqida *tasavvurga ega bo'lishi;* -soliq elementlari va ularning tarkibini; -soliq sub'ektlari tarkibi va ularning guruhlanishini; -soliq ob'ektlari va ularning tashkiliy tuzilishini; -soliqqa tortiladigan baza va uni aniqlash usullarini; -soliq stavkalari va ularning tabaqalanishini; -soliq imtiyozlari va ularning guruhlanishini; -soliqlar va majburiy to'lovlarni hisoblash usullarini; -soliqlar va majburiy to'lovlar bo'yicha hisob-kitoblarni topshirish muddatlarini ***bilishi va ulardan foydalana olishi;*** -yuridik shaxslardan olinadigan foyda solig'ini hisoblash; -mikrofirma va kichik korxonalarni soliqqa tortish; -savdo va umumiy ovqatlanish korxonalarini soliqqa tortish; -qishloq xo'jaligi tovar ishlab chiqaruvchilarini soliqqa tortish; -tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchilardan olinadigan qat'iy soliqni hisoblash; -qo'shilgan qiymat solig'ini undirish; -aksiz solig'ini hisoblash; -yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliqni undirish; -jismoniy shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliqni hisoblash; -yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'ini hisoblash; -jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'ini hisoblash; -jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'ini hisoblash; -suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliqni hisoblash; -yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliqni undirish; -mahalliy yig'imlar va ularni undirish; -ijtimoiy soliqni hisoblash ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.***

	-
4.	**Ta'lim texnologiyalari metodlari.** ○ ma'ruzalar; ○ real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish; ○ esse, tezis va maqolalar yozish; ○ vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadilar) yechish; ○ seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); ○ kichik guruhlarda ishlash; ○ loyiha ishi bajarish; ○ mustaqil ishlarni bajarish; ○ turli darajadagi testlarni yechish; ○ so'rov o'tkazish
5.	Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6.	**Asosiy adabiyotlar.** 1. Vahobov A., Jo'rayev A. Soliqlar va soliqqa tortish. Darslik. – T:"IQTISOD-MOLIYa", 2019. -408 b. 2. Jo'rayev A.S., Usmanova M.S., Amanov A.M., Qiyosov Sh.U.Jismoniy shaxslarni soliqqa tortish. Darslik, –T.: "Iqtisod-moliya", 2019. –432 b. 3. Jo'rayev A., Shirinov S. Soliq statistikasi va prognozi. O'quv qo'llanma. – T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2019. -416 b. 4. Jo'rayev A., Safarov G'., Meyliyev O. Soliq nazariyasi. O'quv qo'llanma. –T.: "Iqtisod-moliya", 2019. –324 b. 5. Jo'rayev A., Usmanova M. Jismoniy shaxslarni soliqqa tortish. O'quv qo'llanma, –T.: "Sano-standart", 2015. - 216 b. **Qo'shimcha adabiyotlar** 6. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T.: O'zbekiston, 2018. – 76 b. 7. O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi /yangi tahrirda/. – Toshkent, 2020 https://lex.uz/docs/4674902 8. "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi

	Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni. 9. Mirziyoev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2019. – 61 b. 10. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Presidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi.–"Xalq so'zi" gazetasi.25.01.2020 yil. №19. 11. Mirziyoev Sh.M. "Innovatsion g'oyalarni ilm-fan va sanoatga keng tatbiq etish- islohotlar samaradorligining bosh mezoni"//Xalq so'zi, №107 (7337). 2019 yil 29 may. 12. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 104 b. 13. O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 30 dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksiga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-599 sonli Qonuni 14. O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 9 dekabrdagi "2020 yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti to'g'risida"gi O'RQ-589 sonli Qonuni 15. O'zbekiston Respublikasining 2018 yil 24 dekabrdagi "Soliq va budjet siyosatining 2019 yilga mo'ljallangan asosiy yo'nalishlari qabul qilinganligi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-508-son Qonuni. 16. O'zbekiston Respublikasining "Davlat soliq xizmati to'g'risida"gi Qonuni. //1997 yil 29 avgust 17. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 13 fevraldagi "Soliq qonunchiligini tubdan takomillashtirish bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5214-son Farmoyishi 18. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 30 dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining 2020 yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti to'g'risidagi Qonuni ijrosini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4555-son Qarori 19. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 26 dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining 2019 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari prognozi va Davlat budjeti parametrlari hamda 2020-2021 yillarga budjet mo'ljallari. 20 http://www.mf.uz.

	21 http://www.lex.uz. 22 http://www.soliq.uz. 23 http://www.gov.uz. 24 http://www.fmc.uz. 25 http://www.ziyonet.uz. 26 http://www.norma.uz
7	Fan dasturi Mirzo Ulug'bek nomidagi O`zbekiston Milliy univearsiteti Jizzax filialining 202_ yil ___avgustdagi №__ sonli Kengashida tasdiqlangan
8	**Fan/modul uchun ma'sullar:** R. Xudoyorov – "Ijtimoiy va iqtisodiy fanlar" kafedrasi katta o`qituvchisi. N.To'ychiyeva - "Ijtimoiy va iqtisodiy fanlar" kafedrasi assistenti
9	**Taqrizchilar:** R. Xidoyatov –Jizzax politexnika instituti "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasi dosenti B. Muxtorov – O`zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali "Ijtimoiy va iqtisodiy fanlar" kafedrasi dosenti vvb.

	qo'llanma. –T.: "Iqtisod-moliya", 2019. –324 b. 5. Jo'rayev A., Usmanova M. Jismoniy shaxslarni soliqqa tortish. O'quv qo'llanma, –T.: "Sano-standart", 2015. - 216 b. **Qo'shimcha adabiyotlar** 6. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T.: O'zbekiston, 2018. – 76 b. 7. O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi /yangi tahrirda/. – Toshkent, 2020 https://lex.uz/docs/4674902 8. "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni. 9. Mirziyoev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2019. – 61 b. 10. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Presidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi.–"Xalq so'zi" gazetasi.25.01.2020 yil. №19. 11. Mirziyoev Sh.M. "Innovatsion g'oyalarni ilm-fan va sanoatga keng tatbiq etish- islohotlar samaradorligining bosh mezoni"//Xalq so'zi, №107 (7337). 2019 yil 29 may. 12. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 104 b. 13. O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 30 dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksiga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-599 sonli Qonuni 14. O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 9 dekabrdagi "2020 yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti to'g'risida"gi O'RQ-589 sonli Qonuni 15. O'zbekiston Respublikasining 2018 yil 24 dekabrdagi "Soliq va budjet siyosatining 2019 yilga mo'ljallangan asosiy yo'nalishlari qabul qilinganligi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-508-son Qonuni. 16. O'zbekiston Respublikasining "Davlat soliq xizmati to'g'risida"gi Qonuni. //1997 yil 29 avgust 17. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 13 fevraldagi "Soliq qonunchiligini tubdan takomillashtirish bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5214-son Farmoyishi